

Asia: VN/24616/2022

Lausuntopyyntö arviomuistiosta poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden henkilötietojen käsittelystä keskitetyn kansallisen tietojärjestelmän avulla

Kysymykset vastaanottajille

1. Kuinka tarpeellisena näette poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden tai tällaisten henkilöiden perheenjäsenten tai yhtiökumppanien henkilötietojen käsittelyn keskitetyn kansallisen tietojärjestelmän avulla?

Arviomuistiossa ei ole nähdäkseeni riittävästi arvioitu keskitetyn tietojärjestelmän taloudellisia vaikutuksia eikä vaikutuksia kansalliseen turvallisuuteen ja rekisteröityjen perusoikeuksiin. Lisäksi rekisteröityjä koskevat tiedot ovat ainakin pääosin saatavissa jo olemassa olevista rekistereistä eikä Euroopan unionin lainsäädäntö edellytä keskitettyä tietojärjestelmää. Näistä syistä en ole arviomuistiossa esitettyjen tietojen perusteella voinut vakuuttua keskitetyn järjestelmän välttämättömyydestä enkä siten sen tarpeellisuudesta PEP-asiakkuuksien tehostetun tuntemisvelvollisuuden tehokkaaksi soveltamiseksi.

2. Tulisiko vielä jokin näkökulma erityisesti ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa?

Keskitetyllä tietojärjestelmällä olisi arviomuistionkin mukaan todennäköisesti kansalliseen turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia. Mahdollinen jatkovalmistelu edellyttää huolellista arviointia siitä millä tavoin tavoitteet olisivat toteutettavissa aiheuttamatta uhkaa kansalliselle turvallisuudelle tai yksittäisten rekisteröityjen henkilöiden turvallisuudelle ja rajoittamatta rekisteröityjen perusoikeuksia.

3. Muuta lausuttavaa

Arviomuistiossa on tunnistettu jatkovalmistelussa tarkennettavia kohtia. Tietojen käsittelyn välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointiin ja perustelemiseen on jatkovalmistelussa syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Myös kaavaillun keskityn kansallisen tietojärjestelmän sisältämien tietojen suhde julkisuuslainsäädäntöön, erityisesti meneillään olevaan uudistukseen julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen suojan yhteensovittamiseksi, on arvioitava jatkovalmistelussa.

Arviomuistiossa ei ole arvioitu tarkemmin muistiossa esiteltyä Tanskan suunnitteleman mallin mukaista PEP-tietojärjestelmän toteuttamista ohjelmistorajapintaisen, reaaliaikaisiin hakuihin perustuvan mallin avulla. Perusteluna tälle on esitetty (s. 75), että Suomessa ei nykytilassa ole viranomaisen ylläpitämää PEP-listausta, jonka pohjalta ratkaisu voitaisiin rakentaa.

Tanskan mallia, jossa vain vähimmäistiedot olisivat keskitetyssä rekisterissä ja muut (erityisesti perheenjäseniä ja yhtiökumppaneita koskevat) tiedot saataisiin olemassa olevista rekistereistä, olisi perusteltua jatkovalmistelussa arvioida tarkemmin.

Mallin arviointia puoltaa erityisesti velvollisuus olla rajoittamatta yksityiselämän suojaa enempää kuin olisi välttämätöntä rekisterin hyväksyttävän käyttötarkoituksen kannalta. Mikäli keskittyä henkilötietojen käsittelyä päädytään jatkovalmistelussa edelleen pitämään välttämättömänä ja oikeasuhtaisena, olisi henkilötietojen käsittelyssä turvattava myös tietosuojaperiaatteiden tehokas toteutuminen.

Arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomioita tietojen minimointiin erityisesti rekisteröityjen henkilöpiirin osalta, lasten henkilötietojen suojaamiseen sekä tietojen ajantasaisuuteen ja virheettömyyteen (täsmällisyyteen) oikeudellisen laadun takeena. Tätä vaihtoehtoa tulisi arvioida myös huomioiden pyrkimys pienentää täysin keskityn henkilötietojen käsittelyn kasvattamaa ja muistiossakin tunnistettua erityisesti ulkomaisen tiedustelun aiheuttamaa riskiä oikeudettomasta pääsystä tietoon.

Råman Jari

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia - Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin, esittelijänä kansliapäällikkö Jari Råman